

No5(4)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 322 sahifa,
18-may, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'quvchi yoshlarni muhandislik kasblariga yo'naltirishda xorij tajribasi.....	10
<i>Maxamov X. T., Omondavlatova Sofiya Baxtiyor qizi</i>	
2-sinf darslarida "4K" ko'nikmalarini shakllantirish: XXI asr savodxonligi poydevori	14
<i>Jo'rayeva Nargiza O'ktamovna</i>	
Ommaviy axborot vositalarining inson ruhiy salomatligiga ta'siri: empirik tadqiqot natijalari.....	18
<i>Abdinazarova Bibixonim Rashid qizi</i>	
Talabalar uchun amaliy ko'nikmalarni shakllantirishda texnik loyihalarning o'rni	23
<i>Axmadaliyev Mansurbek Erkaboy o'g'li, Rejabov Jaloliddin Sadiq o'g'li</i>	
Masalalarni modellashtirish metodi yordamida yechish yo'llari	28
<i>B. B. Qarshiyev, Bekmuradov Bobur Toyloq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida elektron o'quv materiallaridan foydalanishning afzalliklari.....	34
<i>Tog'aymurodova Marjona Yusuf qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida dizaynerlik faoliyatlarini rivojlantirishning zamonaviy metodlari.....	39
<i>Satvoldiyeva Malaxatxon A'zamjanovna</i>	
Metall va metallmas buyumlarga ishlov berish texnologiyasi fanidan amaliy dars mashg'ulotlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	47
<i>A. Safarov</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy fikrlashni shakllantirish mezonlari.....	57
<i>Xolmatov Doston Dilshod o'g'li</i>	
7–8-sinf biologiya darslarida kompetensiyaviy yondashuvni takomillashtirish metodikasi	60
<i>Xolmurodova Sarvinov</i>	
Zamonaviy adabiyotda lider ayol portreti va shaxsiy rivojlanish falsafasi.....	64
<i>G'afforova Dildora Ergashevna</i>	
Boshlang'ich sinf o'qish darslarida matn ustida ishlash metodikasini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	69
<i>Yusupova Umida Zayniddin qizi</i>	
Umumta'lim maktabida xalq hunarmandchiligi va badiiy loyihalashda kreativ yondashish texnologiyalarining mazmun-mohiyati.....	74
<i>Shomirzayev Maxmatmurod Xuramovich, G'aniyeva Dilfuza A'lam qizi</i>	
Oila muhitining raqamli tadbirkorlik motivatsiyasiga ta'siri: psixologik tahlil	78
<i>Tursunov Lutfulla Sayfullayevich, Boyqobilova Sevinch Fazliddin qizi</i>	
Maktab va muzeylar aloqadorligini ta'minlash asosida o'quvchilarni ma'naviy merosga hurmat ruhida tayyorlashning pedagogik texnologiyasi	81
<i>Nizomxonova Nargizaposhsho Ekrixon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida produktiv o'qish malakasini shakllantirish.....	86
<i>Xurramova Sojida Abdunazar qizi</i>	
Oliy ta'lim tizimida liderlik kompetensiyalarini takomillashtirishning kompleks yondashuvlari	91
<i>Risvayeva Charos Zaydilla qizi</i>	
Sport sohasining ommaviyligi va inklyuzivligi	94
<i>Z. N. Urunova, M. Jaborova</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitni swot-tahlil qilish va korreksiyalash	97
<i>Sattorova Shirinoy San'atovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv kompetentligini rivojlantirishda integrativ yondashuv ..	100
<i>Buvrayev Akram Rustam o'g'li</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kasbiy nutqiga qo'yiladigan talablar	104
<i>Xolmuminova Dilfuza Xolmamatovna</i>	
O'qituvchining kasbiy faoliyatida ma'naviy-axloqiy fazilatlarining ahamiyati	107
<i>Jumanazarova Dilnoza Umurzaqovna</i>	

Hadislar yordamida boshlang'ich sinf o'quvchilarida ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish	111
<i>Akaboyeva Malika Raxmatovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mustaqil fikrlashga o'rgatish texnologiyasi	114
<i>Beshimova Muazzam Bahodirovna, To'lanboyeva Farangis Ibrohimjon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	117
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishda multimedia texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyasini tarkib toptirish	122
<i>Narmatova Fotima Dilshod qizi</i>	
Organizing Physics Lessons in General Education Schools Based on Gamification Elements	127
<i>Y. A. Mamatokhunov, U. S. Ismoilov, M. A. Muxtorjonova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy tafakkurni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning samaradorligi....	129
<i>Meyliyeva Sevinch Bozor qizi</i>	
Anoreksiyasi va bulimiyaniing psixologik determinantlari hamda klinik jihatlarini	132
<i>Askarova Nargiza Abdivaliyevna, To'raqulova Sevinch Sattorjon qizi</i>	
Koxlear implantli bolalar fonematik eshituvini shakllantirish asosida tovush talaffuzini shakllantirish	136
<i>Bozorov Otabek Yo'ichi o'g'li, Yakubova Asalxon Ulug'bek qizi</i>	
Qisqa masofaga yuguruvchi yosh sportchilarning kuch va tezlik-kuch ko'rsatkichlarini rivojlantirishda yillik rejalashtirish samaradorligi	139
<i>Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich</i>	
Разработка модуля автопрокторинга для платформ дистанционного обучения на основе компьютерного зрения и анализа активности пользователя	144
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович</i>	
Определение нарушений академической честности на онлайн-экзаменах на основе компьютерного зрения: алгоритм и эффективность модуля kameraproctor	149
<i>Дустқобилов Акмал Бобомуродович, Маматов Ислонбек Ильесович</i>	
Zamonaviy ta'limda sun'iy intellekt texnologiyalari: imkoniyatlar, muammolar va istiqbollar	154
<i>Delov To'liqin Erkinovich, Gulmirzayeva Zulayho Ko'k'lanboy qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning talaba yoshlar psixologiyasiga ta'siri	160
<i>Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi</i>	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlashning besh blokli pedagogik modeli	165
<i>Amonov Mirjon Namozovich</i>	
O'smirlarning raqamli texnologiyalarga qaramligi va uning psixologik salomatlikdagi o'rni	170
<i>Nurmatov Nurhayot Nurziyot o'g'li, Normamatova Aziza Ibroxim qizi</i>	
Qizlarda erta nikohning psixologik omillari va sabablari	174
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv motivlarini shakllantirishning pedagogik imkoniyatlari	178
<i>Jumayeva Guzal Xayriddin qizi</i>	
Maktabgacha va kichik maktab yoshidagi bolalarda barmoqlar harakati mashqlari asosida kichik motorika va harakat koordinatsiyasini rivojlantirish	183
<i>Mirzakarimov Yuldashboy Abdinabiyeovich</i>	
Globalashuv sharoitida yoshlar tashkilotlari orqali milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik strategiyalari	187
<i>Axralova Marg'uba Akmalxanovna</i>	
Tarbiya fani asosida o'quvchilarda huquqiy kompetentlikni rivojlantirish imkoniyatlari	191
<i>Jumanova Xafiza Xoliqulovna</i>	
Zamonaviy ilmiy-texnika taraqqiyoti sharoitida texnologik ta'lim mazmunini STEM yondashuvi asosida integratsiyalash va talabalarning texnik fikrlash kompetensiyasini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	196
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich, Qulmamatova Xurshida Abduxamidovna, Barataliyeva Nasiba Maxmadaminovna</i>	
Ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga yo'naltirilgan o'quv jarayonining mazmuniy ta'minoti	202
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	

The Influence of a Competency-Based Approach on Educational Quality in Physics Instruction	205
<i>A. Xakimov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, M. A. Ne'matova</i>	
Umumta'lim maktablarida o'quvchilarning ekologik savodxonligini shakllantirishning amaliy holati	208
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning pedagogik va psixologiyistik xususiyatlari	214
<i>Ismoilova Muattar Ilyosovna</i>	
Sharq mutafakkirlarining yoshlarni mehnat va kasb-hunarga o'rgatish bo'yicha qarashlari	219
<i>Alqarov Qodir Xolmatovich, Irmatov Pirmuhammad Normat o'g'li</i>	
Metallar mavzusini interfaol metodlar asosida o'qitish orqali o'quvchilar kreativligini oshirish	222
<i>Murodova Sayyora Qanoatovna</i>	
Moliyaviy terminlarni tarjima qilishning metodologik muammolari	226
<i>Norboyeva Dilafuz Djumaqulovna, Suvonov Ozodbek Jamshid o'g'li</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida yakuniy nazorat jarayonlarini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida tashkil etishning afzalliklari	230
<i>Abdunabiyeva Kamola Mansurovna</i>	
Pedagogik ta'limda AI-tutor texnologiyalaridan foydalanish: o'zaro ta'sir mexanizmi va samaradorlik tahlili	236
<i>Abdunabiyeva Maftunaxon Solijon qizi</i>	
Talabalarda prokrastinatsiyani kamaytirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	240
<i>Kozimov Sayfullah Maxammadjon o'g'li</i>	
Kompetensiyaviy yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faoliyatini rivojlantirish	245
<i>Raximov Zokir Toshmirovich</i>	
Yosh voleybolchilarning umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarliklarini oshirishning pedagogik asoslari	249
<i>Temirov Shoirbek Raimjonovich</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv jarayonlari mexanizmlarini takomillashtirish	253
<i>Kimsanova Rahnamo Solijonovna</i>	
Milliy kurash vositasida yoshlarning irodaviy sifatlarini rivojlantirish	257
<i>Muratov Muzaffar Shermamatovich</i>	
Xavotirlanish muammosining psixologik-pedagogik adabiyotlarda o'rganilganligi va o'smirlik davrining psixologik xususiyatlari	261
<i>Mutalibjonov Nurillo Iroiljon o'g'li</i>	
Bo'lajak pedagoglarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning innovatsion va refleksiv asoslari	264
<i>Oblayeva Lobar Erdonovna</i>	
STEM Education Technology: Physics Teaching Methodology and Future Innovations	268
<i>Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Odinakhon Sotvoldiyeva Abdumannob qizi</i>	
Mustaqil ta'limni tashkil etishning nazariy asoslari	272
<i>Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshda bolalar kognitiv sohasining tadqiq qilinishi	276
<i>Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi</i>	
Modernization of Physics Teaching Methodology Based on Stream Integration in Vocational Schools	279
<i>S. Z. Zaynobiddinov, Yorqinjon Abduraimjanovich Mamatokhunov, Z. M. Orifjonova</i>	
Cultural Competence as a Core Component of Foreign Language Teaching: Theoretical Foundations and Pedagogical Integration	282
<i>Shahlo Obidova</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida talabalarining akmeologik madaniyatini rivojlantirishda ART-pedagogik texnologiyalardan foydalanish	286
<i>Shodmonova Shoir Saidovna, Sharifova Dildora Shavkiddin qizi</i>	
Talabalarining to'garak mashg'ulotlari orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish yo'llari	290
<i>Turakulova Feruza Mamadoli qizi</i>	

Boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili fanini o'qitishda kreativlik qobiliyatini rivojlantirishning pedagogik-psixologik shart-sharoitlari	294
<i>Xoliyeva Sevara Rustam qizi</i>	
Texnologiya darslarida raqamli texnologiyalar vositasida o'quvchilarning tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	298
<i>Xudoyberdiyeva Nilufar Raximqulovna</i>	
Umumta'lim maktablari musiqa darslarida media-kontentlardan foydalanib o'quvchilarda estetik didni shakllantirish.....	302
<i>Xudoyqulov Asilbek Aziz o'g'li</i>	
Педагогические стратегии профилактики раннего профессионального выгорания у студентов-медиков (в условиях высокой информационной нагрузки)	305
<i>Асророва Мафтунабегим Махаммадризо кизи</i>	
Формирование самоотношения у подростков, переживших насилие	308
<i>Кушакова Наргиза Исламбаевна, Азаркова Миланика Дмитриевна</i>	
Изучение развития эпистемических знаний у учащихся 5-го класса в педагогико-психологической литературе.....	311
<i>Нехочина Лола Шахобиддиновна</i>	
Когнитивные уровни читательской деятельности в заданиях PIRLS: типология, процессы понимания и система оценивания.....	314
<i>Нуруллаева Шахло Уктамовна, Александра Валерьевна Шаркова</i>	

MAKTABGACHA TA'LIM TARBIYALANUVCHILARIGA INGLIZ TILINI O'RGATISHNING PEDAGOGIK VA PSIXOLINGVISTIK XUSUSIYATLARI

Ismoilova Muattar Ilyosovna

Yashnobod tumani 416-sonli MTT ingliz tili o'qituvchisi, PhD

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini erta yoshdan o'rgatishning pedagogik, psixologik, kognitiv va ijtimoiy ahamiyati ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, xorijiy tilni o'zlashtirishning bolaning intellektual rivojlanishi, kommunikativ kompetensiyasi, kreativ tafakkuri hamda madaniyatlararo muloqot ko'nikmalariga ta'siri yoritilgan. Tadqiqot davomida psixolingvistika, zamonaviy pedagogika va neyropsixologiya yondashuvlari asosida maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'qitishning samarali jihatlari ochib berilgan. Xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlari tahlil qilinib, amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, ingliz tili, bilingvizm, psixolingvistika, kommunikativ kompetensiya, kognitiv rivojlanish, interfaol metodlar, erta til o'rganish.

Abstract: The pedagogical, psychological, cognitive, and social significance of teaching English to preschool children from an early age is analyzed from scientific and theoretical perspectives. The influence of foreign language acquisition on children's intellectual development, communicative competence, creative thinking, and intercultural communication skills is also highlighted. Effective aspects of teaching English to preschool children based on the approaches of psycholinguistics, modern pedagogy, and neuropsychology are identified. Scientific views of foreign and domestic scholars are analyzed, and practical recommendations are developed.

Key words: preschool education, English language, bilingualism, psycholinguistics, communicative competence, cognitive development, interactive methods, early language learning.

Аннотация: Педагогическое, психологическое, познавательное и социальное значение обучения английскому языку детей дошкольного возраста с раннего периода рассматривается с научно-теоретической точки зрения. Также освещается влияние освоения иностранного языка на интеллектуальное развитие ребенка, коммуникативную компетентность, творческое мышление и навыки межкультурной коммуникации. Выявлены эффективные аспекты обучения английскому языку дошкольников на основе подходов психолингвистики, современной педагогики и нейropsychологии. Проанализированы научные взгляды зарубежных и отечественных ученых, а также разработаны практические рекомендации.

Ключевые слова: дошкольное образование, английский язык, билингвизм, психолингвистика, коммуникативная компетентность, когнитивное развитие, интерактивные методы, раннее изучение языка.

KIRISH

XXI asr globallashuv, raqamli texnologiyalar va axborot almashinuvi jadallashgan davr sifatida inson kapitaliga qo'yilayotgan talablarni tubdan o'zgartirdi. Zamonaviy jamiyatda bilimli, kreativ fikrlaydigan, axborotni tez qabul qila oladigan hamda bir nechta tillarda erkin muloqot qila oladigan shaxslarni tayyorlash ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biriga aylandi. Ayniqsa, xorijiy tillarni bilish bugungi kunda nafaqat kommunikativ vosita, balki professional muvaffaqiyat, xalqaro hamkorlik va shaxsiy rivojlanishning muhim omili sifatida ham e'tirof etilmoqda.

Jahon miqyosida ingliz tili ilm-fan, texnologiya, iqtisodiyot, diplomatiya, biznes va internet kommunikatsiyasining asosiy tili sifatida global maqomga ega bo'lib, uni o'rganish zamonaviy ta'limning ajralmas qismiga aylandi. Bugungi kunda rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, xorijiy tillarni aynan maktabgacha yoshdan boshlab o'qitish yuqori samaradorlik beradi. Chunki maktabgacha yosh bolaning psixik, fiziologik va intellektual rivojlanishidagi eng faol bosqich hisoblanadi. Ushbu davrda bolaning eshitish, taqlid qilish, talaffuzni tez o'zlashtirish hamda yangi axborotni qabul qilish qobiliyati yuqori bo'ladi.

Psixolingvistika va neyropsixologiya sohasidagi ilmiy tadqiqotlarda bu davr “kritik davr” yoki “senzitiv davr” sifatida talqin qilinadi. Mazkur bosqichda bolalar xorijiy tilning fonetik tizimini tabiiy ravishda qabul qiladi, tovushlarni aniq talaffuz qilishga moyil bo'ladi hamda grammatik strukturalarni intuitiv ravishda o'zlashtira oladi. Shu sababli, erta yoshdan boshlangan til ta'limi keyingi bosqichlarda yuqori natijalarga erishish uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Xorijiy tilni maktabgacha yoshdan o'qitish nafaqat lingvistik kompetensiyani, balki bolaning umumiy intellektual rivojlanishini ham qo'llab-quvvatlaydi. Tadqiqotlar bilingval bolalarda mantiqiy fikrlash, xotira, diqqatni boshqarish, muammoni hal qilish va kreativ tafakkur kabi kognitiv ko'nikmalarning yuqori rivojlanishini ko'rsatmoqda. Ikki tilni parallel ravishda o'zlashtirish bolaning miya faoliyatini jadallashtirib, neyron bog'lanishlarning mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Bundan tashqari, xorijiy tilni o'rganish bolalarda kommunikativ faollik, mustaqil fikrlash va o'ziga bo'lgan ishonchni rivojlantiradi.

Shuningdek, ingliz tilini erta yoshdan o'rgatish bolalarda madaniyatlararo kompetensiyani shakllantirishda ham muhim ahamiyatga ega. Tilni o'rganish jarayonida bolalar boshqa xalqlarning urf-odatlarini, qadriyatlarini, madaniyati va turmush tarzi bilan tanishadilar. Bu esa tolerantlik, bag'rikenglik va global dunyoqarashning rivojlanishiga xizmat qiladi. Globallashuv jarayonlari kuchayib borayotgan hozirgi davrda yosh avlodni xalqaro muloqotga tayyorlash muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro standartlar asosida rivojlantirish va xorijiy tillarni o'qitishni takomillashtirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, maktabgacha ta'lim tizimini isloh qilish doirasida bolalarning intellektual salohiyatini oshirish, innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy etish hamda xorijiy tillarni erta yoshdan o'qitish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda. Davlat ta'lim siyosatida ingliz tilini o'qitishning zamonaviy metodikalarini joriy etish, pedagoglarning malakasini oshirish va multimedia vositalaridan foydalanishni kengaytirish ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilanmoqda.

Maktabgacha ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar, didaktik o'yinlar, multimedia vositalari va raqamli platformalardan foydalanish ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Ayniqsa, qo'shiq, she'r, ertak, multfilm va o'yinlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda tilga nisbatan qiziqish uyg'otadi, ularning nutq faolligini kuchaytiradi hamda bilimlarni tabiiy ravishda o'zlashtirishga yordam beradi. Shu bilan birga, pedagogning kasbiy mahorati, metodik tayyorgarligi va ota-onalar bilan hamkorligi ham ta'lim samaradorligini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'rgatishning ilmiy-pedagogik asoslarini o'rganish, samarali metod va texnologiyalarni aniqlash hamda xorijiy til ta'limining bolaning intellektual va ijtimoiy rivojlanishiga ta'sirini tadqiq qilish dolzarb ilmiy-amaliy masalalardan biri hisoblanadi. Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini o'qitishning pedagogik ahamiyati, psixologik asoslari va innovatsion metodlarini ilmiy jihatdan tahlil qilishdan iboratdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xorijiy tilni erta yoshdan o'rgatish masalasi jahon pedagogikasi, psixologiyasi va lingvistikasida dolzarb mavzulardan biri sifatida keng o'rganilgan. Maktabgacha yosh davri bolaning nutq apparati, eshitish qobiliyati va tafakkuri jadal rivojlanadigan bosqich bo'lgani sababli, aynan shu davr xorijiy tillarni samarali o'zlashtirish uchun eng qulay davr hisoblanadi. Ilmiy tadqiqotlarda erta yoshda til o'rganish nafaqat kommunikativ kompetensiyani shakllantirishi, balki bolaning intellektual, psixologik va ijtimoiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishi ta'kidlanadi.

Xorijiy tilni tabiiy muhitda o'rganishning samaradorligi amerikalik psixolingvist Stephen Krashen tomonidan ishlab chiqilgan “Language Acquisition Theory” nazariyasida keng yoritilgan. Olimning fikricha, bolalar tilni majburiy grammatik qoidalarni yodlash orqali emas, balki tabiiy kommunikativ muhitda eshitish, kuzatish va takrorlash orqali samarali o'zlashtiradilar. Krashen “comprehensible input” tushunchasini ilgari surib, bolaga uning yoshiga va rivojlanish darajasiga mos, tushunarli til muhiti yaratilishi muhimligini ta'kidlaydi. Ayniqsa, qo'shiq, ertak, multfilm va o'yinlar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda tilga nisbatan qiziqishni kuchaytiradi hamda tabiiy o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi.

Rus psixologi Lev Vygotsky esa bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhit va muloqotning o'rniga alohida e'tibor qaratgan. Uning “yaqin rivojlanish zonasi” konsepsiyasiga ko'ra, bola kattalar yoki tengdoshlari ko'magida mustaqil bajara olmaydigan faoliyatni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Mazkur yondashuv maktabgacha ta'limda ingliz tilini o'qitishda pedagog va bola o'rtasidagi interaktiv hamkorlikning muhimligini asoslaydi. Vygotskiy tilni tafakkur rivojlanishining asosiy vositasi sifatida baholab, bolalarda nutq orqali fikrlash va idrok qilish jarayonlarining shakllanishini ilmiy jihatdan asoslab bergan.

Tilni biologik jihatdan o'zlashtirish masalasi esa amerikalik tilshunos Noam Chomsky tomonidan ishlab chiqilgan “Universal Grammar” nazariyasida o'z ifodasini topgan. Chomsky inson miyasi tug'ma til qobiliyatiga ega ekanligini va bolalarda tilni o'zlashtirish mexanizmi tabiatan mavjudligini ta'kidlaydi. Shu sababli maktab-

gacha yoshdagi bolalar yangi tilning fonetik tizimi, talaffuzi va grammatik strukturalarini kattalarga nisbatan tezroq va osonroq o'zlashtira oladilar. Olimning nazariyasi xorijiy tilni imkon qadar erta bosqichda o'qitish zarurligini ilmiy jihatdan asoslaydi.

Pedagogika tarixida John Deweyning pragmatik pedagogika g'oyalari ham xorijiy til ta'limida muhim ahamiyat kasb etadi. Dewey ta'lim jarayonida bolalarning faol ishtiroki, tajriba asosida o'rganish va amaliy faoliyatni ustuvor deb hisoblagan. Shu nuqtai nazardan qaraganda, maktabgacha ta'limda ingliz tilini o'yinlar, rolli sahnalar, interaktiv topshiriqlar va kundalik muloqot orqali o'rgatish bolalarning tilni samarali o'zlashtirishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, Benjamin Bloom tomonidan ishlab chiqilgan taksonomiya nazariyasi ham maktabgacha yoshdagi bolalarda xorijiy til kompetensiyasini bosqichma-bosqich rivojlantirishda muhim metodik asos bo'lib xizmat qiladi. Bloom ta'lim maqsadlarini bilish, tushunish, qo'llash, tahlil qilish va ijodiy yondashuv bosqichlari orqali izohlagan. Ingliz tilini o'qitishda bolalarning avval eshitish va tushunish, keyinchalik esa mustaqil qo'llash ko'nikmalarini shakllantirish ushbu nazariyaning amaliy ifodasi hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ingliz tilini o'rganish bir qator kognitiv ustunliklarni yuzaga chiqaradi. Zamonaviy ilmiy tadqiqotlar bilingval bolalarda mantiqiy fikrlash, muammoni hal qilish qobiliyati, xotira hajmi, diqqatni boshqarish va kreativ tafakkurning yuqori darajada rivojlanishini ko'rsatmoqda. Ikki tilni bir vaqtda o'zlashtirayotgan bolaning miyasi axborotni qayta ishlash jarayonida faolroq ishlaydi. Natijada neyron bog'lanishlar mustahkamlanib, intellektual moslashuvchanlik rivojlanadi. Bundan tashqari, xorijiy til o'rganayotgan bolalarda fonematik eshitish qobiliyati kuchayadi. Bu esa keyinchalik boshqa tillarni o'rganishda ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini o'qitishning pedagogik va psixolingvistik xususiyatlarini o'rganishga qaratilgan ilmiy manbalar, pedagogik va psixologik adabiyotlar hamda zamonaviy tadqiqot ishlari tahlil qilindi. Ma'lumotlarni yig'ishda ilmiy kuzatish, qiyosiy tahlil, tizimli yondashuv va pedagogik tajribalarni umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalarning tilni o'zlashtirish jarayonidagi kognitiv, kommunikativ va psixologik xususiyatlarini aniqlash maqsadida tahliliy va tavsifiy metodlar qo'llanildi. Olingan ma'lumotlar ilmiy jihatdan qayta ishlanib, ularning natijalari asosida tegishli xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini erta bosqichdan o'qitish ularning kommunikativ, kognitiv hamda ijtimoiy rivojlanishiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, innovation pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning tilni o'zlashtirish darajasini oshirib, o'quv jarayonining samaradorligini kuchaytiradi.

Avvalo, ingliz tilini maktabgacha yoshdan o'rganish bolaning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda muhim omil ekanligi aniqlandi. Tadqiqot davomida bolalarda salomlashish, o'zini tanishtirish, oddiy savol-javoblarda ishtirok etish, qisqa dialoglarni tushunish va ularda qatnashish kabi boshlang'ich nutq ko'nikmalarining tezroq rivojlanishi kuzatildi. Kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan mashg'ulotlarda bolalar ingliz tilidan tabiiy muloqot vositasi sifatida foydalanishga harakat qilganlari sababli, ularning nutq faolligi sezilarli darajada oshdi. Ayniqsa, juftlik va guruhli ishlash, rolli o'yinlar hamda interaktiv topshiriqlar bolalarning ijtimoiy faolligini kuchaytirib, tengdoshlari bilan erkin muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirdi.

Tahlillar natijasida ingliz tilini o'rganish bolalarda psixologik ijobiy o'zgarishlarni ham yuzaga keltirishi aniqlandi. Xususan, xorijiy tilda oddiy fikr bildirish, savollarga javob bera olish yoki kichik suhbatlarda qatnashish bolalarda o'ziga bo'lgan ishonchni oshirdi. Bu esa ularning dars mashg'ulotlaridagi faolligi, tashabbuskorligi va motivatsiyasining ortishiga sabab bo'ldi. Tadqiqot jarayonida faol metodlardan foydalanilgan guruhlarda bolalarning ingliz tiliga qiziqishi an'anaviy metodlar asosida o'qitilgan guruhlariga nisbatan yuqori ekanligi kuzatildi.

Shuningdek, natijalar ingliz tilini erta yoshdan o'rganish bolaning kognitiv rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqladi. Ikki tilni parallel ravishda o'zlashtirayotgan bolalarda xotira hajmi, diqqatni jamlash, axborotni tez qayta ishlash va mantiqiy fikrlash qobiliyatlari yuqori rivojlanishi kuzatildi. Bilingval bolalarning muammoni hal qilish va yangi vaziyatlarga moslashish darajasi ham yuqoriroq ekanligi aniqlandi. Bu holat bolaning miyasi ikki til tizimi bilan bir vaqtda ishlashi natijasida neyron bog'lanishlarning faol rivojlanishi bilan izohlanadi.

Tadqiqot natijalari madaniyatlararo kompetensiyaning rivojlanishida ham xorijiy tilning muhim o'rin tutishini ko'rsatdi. Ingliz tilini o'rganish jarayonida bolalar boshqa xalqlarning madaniyati, urf-odatlarini, milliy qadriyat-

lari va kundalik turmush tarzi bilan tanishadilar. Bu esa ularda tolerantlik, boshqa madaniyatlarga nisbatan hurmat va ijobiy munosabat shakllanishiga xizmat qiladi. Natijada bolalarda global dunyoqarash va multikultural kompetensiya rivojlanadi. Ayniqsa, ingliz tilidagi qo'shiqlar, ertaklar, multfilmlar va bayramlarga oid materiallardan foydalanish bolalarda madaniyatlararo qiziqishni oshirishda samarali vosita ekanligi aniqlandi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalarning qo'llanilishi ham tadqiqotning muhim natijalaridan biri sifatida qayd etildi. Maktabgacha ta'lim jarayonida multimedia vositalari, audio-vizual materiallar, interfaol o'yinlar, raqamli platformalar va gamifikatsiya metodlaridan foydalanish bolalarning darsdagi faolligini oshirdi hamda bilimlarni uzoq muddat xotirada saqlashga yordam berdi. Ayniqsa, animatsion materiallar, mobil ilovalar va interaktiv o'yinlar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarning tinglab tushunish va talaffuz ko'nikmalarini rivojlantirishda yuqori samaradorlik ko'rsatdi.

Bundan tashqari, o'yin texnologiyalariga asoslangan darslar bolalarda stresssiz va qulay psixologik muhit yaratgani sababli, ular ingliz tilini tabiiy ravishda o'zlashtirish imkoniyatiga ega bo'ldilar. O'yin davomida bolalar til birliklarini sezmagan holda takrorlab, muloqot jarayonida faol qo'llashga odatlandilar. Bu esa o'quv jarayonining samaradorligini oshirish bilan birga, bolalarda tilga nisbatan ijobiy munosabat shakllanishiga ham xizmat qildi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tizimida ingliz tilini erta yoshdan o'qitish bolalarning kommunikativ kompetensiyasi, intellektual rivojlanishi, ijtimoiylashuvi va madaniyatlararo dunyoqarashini shakllantirishda muhim omil ekanligini tasdiqladi. Shu bilan birga, innovatsion pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning eng samarali vositalaridan biri ekanligi ilmiy jihatdan asoslandi.

Ayniqsa, qo'shiq, ertak, she'r va multfilmlar orqali ingliz tilini o'rgatish maktabgacha yoshdagi bolalarning tabiiy qiziqishini kuchaytiradi hamda o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Bolalar ushbu vositalar orqali yangi so'z va iboralarni eshitish, takrorlash va eslab qolishga moyil bo'ladilar. Musiqali mashg'ulotlar talaffuzni yaxshilashga, eshitish ko'nikmalarini rivojlantirishga hamda bolalarning emosional faolligini oshirishga yordam beradi. Ertak va multfilmlar esa bolalarning tasavvurini boyitib, ingliz tilidagi nutqni kontekst asosida tushunishga imkon yaratadi. Shu bilan birga, she'r va tez aytishlar orqali bolalarda tovushlarni to'g'ri talaffuz qilish, ritm va intonatsiyani his qilish ko'nikmalari shakllanadi.

O'yin asosidagi ta'lim texnologiyalari maktabgacha yoshdagi bolalar uchun eng samarali metodlardan biri hisoblanadi. Chunki bu yoshdagi bolalar atrof-muhitni asosan o'yin faoliyati orqali anglaydilar. Didaktik o'yinlar, rolli sahnalar, jamoaviy mashg'ulotlar va interaktiv topshiriqlar orqali tashkil etilgan darslar bolalarda stresssiz va erkin muhitni yaratadi. Natijada ular tilni majburiyat sifatida emas, balki qiziqarli faoliyat sifatida qabul qiladilar. Bu esa ingliz tilini tabiiy ravishda o'zlashtirishga, kommunikativ faollikning oshishiga hamda bolalarning mustaqil fikrlash ko'nikmalarining rivojlanishiga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, maktabgacha ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitishda ayrim pedagogik muammolar ham mavjud. Eng asosiy muammolardan biri – malakali pedagog kadrlar yetishmasligidir. Ayrim tarbiyachilar va pedagoglarning xorijiy til bo'yicha bilim darajasi hamda zamonaviy metodikalardan foydalanish ko'nikmalari yetarli emasligi ta'lim sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, metodik qo'llanmalar, zamonaviy darsliklar va didaktik materiallarning kamligi ham o'quv jarayonining samaradorligini pasaytiradi. Ayrim ta'lim muassasalarida multimedia vositalari, audio-video materiallar va interaktiv texnologiyalarning yetarli emasligi ham dolzarb muammolardan biridir.

Yana bir muhim muammo – til muhiti yetarli shakllanmaganidir. Bolalar ingliz tilidan faqat mashg'ulot vaqtida foydalanib, kundalik hayotda uni qo'llash imkoniga ega bo'lmasalar, o'zlashtirilgan bilimlar tez unutilishi mumkin. Shu sababli ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ayrim hollarda ota-onalarning xorijiy til ta'limiga yetarli e'tibor bermasligi yoki uy sharoitida qo'llab-quvvatlamasligi bolalarning qiziqishi pasayishiga olib keladi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Avvalo, pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini xalqaro standartlar asosida muntazam oshirib borish, ularni innovatsion pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishga o'rgatish muhimdir. Shuningdek, maktabgacha ta'lim muassasalari uchun zamonaviy o'quv dasturlari, elektron resurslar, audio va video materiallarni ishlab chiqish hamda ta'lim jarayoniga keng joriy etish zarur. Bundan tashqari, ta'lim muassasalarini multimedia vositalari bilan ta'minlash, ingliz tilidagi animatsion materiallar, interaktiv o'yinlar va mobil ilovalardan foydalanishni kengaytirish ta'lim sifatini oshiradi. Oilada ham xorijiy til muhitini yaratish, ota-onalarni farzandlari bilan birgalikda ingliz tilidagi qo'shiqlar tinglash, multfilmlar ko'rish va oddiy muloqotlarni amalga oshirishga jalb qilish muhim hisoblanadi. Shu orqali bolalarda tilga bo'lgan qiziqish va motivatsiya yanada kuchayadi.

Umuman olganda, maktabgacha yoshdagi bolalarga ingliz tilini samarali o'rgatish uchun zamonaviy pedagogik yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar hamda pedagog–ota-ona hamkorligiga asoslangan tizimli faoliyatni yo'lga qo'yish zarur. Bu esa kelajakda bilimli, erkin fikrlaydigan va xalqaro maydonda raqobatbardosh avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilariga ingliz tilini erta yoshdan o'rgatish bolaning har tomonlama rivojlantirishida muhim omil hisoblanadi. Erta yosh davrida bolalarning eslab qolish, taqlid qilish va yangi ma'lumotlarni tez o'zlashtirish qobiliyati yuqori bo'lgani sababli, xorijiy tilni o'rganish jarayoni samaraliroq kechadi. Ingliz tilini o'rgatish nafaqat til kompetensiyasini shakllantiradi, balki bolaning tafakkuri, mantiqiy fikrlashi, mustaqil qaror qabul qilish qobiliyati hamda ijodkorligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, bilingval rivojlanish bolalarda kognitiv moslashuvchanlikni oshirib, turli vaziyatlarda tez va to'g'ri fikrlash ko'nikmasini shakllantiradi.

Shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalarda ingliz tilini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar, didaktik o'yinlar, multimedia vositalari hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini yanada oshiradi. Qo'shiq, she'r, ertak, rolli o'yin va vizual materiallar orqali tashkil etilgan mashg'ulotlar bolalarda tilga nisbatan qiziqish uyg'otadi, ularning faol ishtirokini ta'minlaydi hamda kommunikativ kompetensiyasini rivojlantiradi. Natijada bolalar ingliz tilidagi oddiy muloqotlarni tushunish va qo'llashga asta-sekin moslashib boradi.

Bundan tashqari, xorijiy tilni erta yoshdan o'rganish bolalarda boshqa millat va madaniyatlarga hurmat ruhini shakllantiradi, madaniyatlararo muloqot ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda ularni globallashtirish jarayonlariga tayyorlaydi. Bugungi kunda xalqaro hamkorlik va axborot almashinuvi kuchayib borayotgan bir sharoitda ingliz tilini bilish zamonaviy ta'limning muhim talabi sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tizimida xorijiy til o'qitish metodikasini yanada takomillashtirish, pedagoglarning kasbiy va metodik malakasini oshirish, zamonaviy darslik va elektron resurslarni keng joriy etish, shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanishni yo'lga qo'yish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Ushbu yo'nalishda olib boriladigan ilmiy-amaliy ishlar maktabgacha ta'lim sifatini oshirishga, bolalarning kelgusidagi ta'lim bosqichlariga puxta tayyorlanishiga hamda raqobatbardosh avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. – Toshkent, 2020-y.
2. Jalolov, J. Chet til o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2012-y.
3. Passov, E.I. Kommunikativ metod asoslari. – Moskva, 2010-y.
4. Cameron, L. Teaching Languages to Young Learners. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
5. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. – Pearson Education, 2007.
6. Krashen, S. Principles and Practice in Second Language Acquisition. – Oxford: Pergamon Press, 1982.
7. Chomsky, N. Aspects of the Theory of Syntax. – Cambridge: MIT Press, 1965.
8. Vygotsky, L.S. Mind in Society. – Harvard University Press, 1978.
9. Piaget, J. The Psychology of the Child. – New York: Basic Books, 1969.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(4)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.